

Η οικογένεια

Ernest Legouvé

Καλλίτερα άσχημη (L'Argement d'être laide)

Διάλογος

«Μετάφρασις εκ του γαλλικου»

Η Οικογένεια, Αθήνα

τχ. 37 (11 Νοεμβριου 1893), σ. 5-8

ΚΑΛΛΙΤΕΡΑ ΑΣΧΗΜΗ

ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΥΠΟ ΕΡΝΕΣΤ ΛΕΓΟΥΝΕ

(Μετάφρασις ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ)

ΠΡΟΣΩΠΑ

Ἑλένη, Μάρθα.

Ἡ σκηνὴ παρὰ τῷ Πτωχιάδῃ, πατρὶ τῆς Ἑλένης καὶ ἀδελφῷ τῆς Μάρθας.

ΣΚΗΝΗ ΜΟΝΑΔΙΚΗ

Ἑλένη, Μάρθα.

Ε. (Εἰσερχομένη, θέτει τὸν πῖλον τῆς εἰς ἓν ἔπιπλον) Νά με !

Μ. Μπράβο σου ! Παρ' ὀλίγο νὰ σοῦ κρεμάσουμε τὸ κουτάλι !

Ε. Εἶχα τόσας ἐργασίας ! Τρία μαθήματα ἕκαστα σήμερον !

Μ. Ποῦ !

Ε. Ἐν πρώτοις, εἰς τῆς κυρίας Πιτυριάδου.

Μ. Ἄ ! Τώρα καταλαμβάνω διὰτί ἄργησες !

Ε. Μισεῖς τὴν κυρίαν Πιτυριάδου, θείτσα μου ;

Μ. Ἐγώ ; Καθόλου !

Ε. Εἶναι τόσῳ καλὴ δι' ἐμέ !

Μ. ὦ ! πολὺ καλὴ.

Ε. Καὶ ἡ κόρη τῆς, καὶ ὁ υἱὸς τῆς.

Μ. Μάλιστα, ὁ ὠραῖος λοχαγός.

Ε. Ἄ ! Τί ἔχεις λοιπόν ;

Μ. Ἐχω, Ἑλένη, ποῦ δὲν θέλω νὰ σε βλέπω νὰ παραδίδῃς μαθήματα, ὀλομόναχη, εἰς τοὺς φρικώδεις Παρισίους.

Ε. (γελῶσα). Τοιαύτη εἶναι ἡ τύχη τῶν πτωχῶν κορασιῶν· πρέπει νὰ προσπορίζωμαι τὰ πρὸς τὸ ζῆν. Σὺ ἢ ἰδίᾳ μήπως δὲν κάμνεις τὸ ἴδιο ;

Μ. ὦ ! Ἐγώ . . . Διαφέρει πολὺ. Ἐν πρώτοις, εἶμαι καθ' ὑπερβολὴν μεγαλειτέρα σου, καὶ ἔπειτα, ἔχω ἓνα φυλακτᾶρι.

Ε. Ἐνα φυλακτᾶρι ! Ποῖο ;

Μ. Τὸ πρόσωπόν μου.

Ε. Πῶς ;

Μ. Παρατήρησε τὸ πρόσωπόν μου.

Ε. Ἐ ! Λοιπόν ;

Μ. Λοιπόν, εἶμαι ἄσχημη : νά !

Ε. Ἄσχημη ! . . . Τολμᾶς νὰ λέγῃς . . .

Μ. (Δεικνύουσα τὸ πρόσωπόν τῆς). Δὲν τὸ λέγω ἐγώ, ἀλλ' αὐτό.

Ε. Δὲν θὰ ὠμίλεις μετὰ τόσης εὐχαριστήσεως ἂν τὸ ἔλεγες μὲ τὰ σωστά σου.

Μ. Ὀμιλῶ μετ' εὐχαριστήσεως, διότι αὐτὸ μὲ εὐχαριστεῖ.

Ε. "Ω! Άλλο τούτο.

Μ. Είναι τόσον εύχάριστον. Ποῶς εἶναι ὁ καλλίτερος ρόλος τοῦ κόσμου; Νὰ ἦναι τις νειὸς καὶ παλληκάρι. Λοιπὸν μία κόρη ἄσχημος καὶ παλληκάρι δηλ. . . ἀνύπανδρος, κάμνει πᾶν ὅ,τι θέλει· πηγαίνει παντοῦ ὅπου θέλει. Μήπως ἐὰν ἦμην ὠραία, θὰ ἠδυνάμην νὰ πάρω μπράτσο τὸν ἐξάδελφόν μου, καὶ νὰ ὑπάγω μετ' αὐτοῦ εἰς τὸν περίπατον· θὰ ἔλεγον ἀμέσως: «Ἄ! δύο ἐρασταί!» ἐνῶ τώρα, ὅταν μᾶς ἀπαντοῦν, τί λέγουν; «Εἷς ἀδελφὸς μετὴν ἀδελφῆν του!» Μία ἄσχημος εἶναι πάντοτε ἀδελφῆ. Ἄλλ' ὅταν εἶναι ὠραία... πόσα τῆς κολλοῦν!

Ε. Δὲν τὸ πιστεύω.

Μ. Νὰ ἐννοώμεθα: διὰ μίαν κόρην τοῦ κόσμου, πλουσίαν, ἠρραβωνισμένην μὲ ἄνθρωπον πλούσιον σὰν αὐτήν, ἢ ὠραιότης δὲν εἶνε ἢ μία προἰξ ἐπὶ πλέον, ἀλλὰ διὰ μίαν πτωχὴν κόρην, τὴν ὁποίαν ἢ πενία ἀναγκάζει νὰ τρέχη εἰς τοὺς δρόμους, τὸ ὠραῖον πρόσωπον εἶναι ἕνας κίνδυνος ὑφ' ὅλας τὰς ἐπόψεις. Λοιπὸν, μικρά μου Ἑλένη, εἶσαι πολὺ ὠραία, διὰ νὰ ἦσαι δυστυχῆς.

Ε. Εἶμαι ὠραία . . . ; ἀλήθεια; Λοιπὸν χαίρω πολὺ!

Μ. Αἰ νοθεύσῃαι μου, λοιπὸν, πηγαίνουν σ' τὸ βρόντο!

Ε. Μὰ ποῦ ἐγκτεται λοιπὸν, αὐτὸς ὁ μέγας κίνδυνος;

Μ. Ἐγκτεται (μετὰ μικρὰν σιωπὴν.) Ἄνετράφης εἰς τὴν Ἀμερικὴν.

Ε. Τί μ' αὐτό;

Μ. Εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη δὲν σὲ ἠκολούθει κανεὶς καθ' ὁδόν;

Ε. Μάλιστα.

Μ. Ποῶς;

Ε. Ὅσοι εἶχον τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν μὲ ἐμέ.

Μ. Ἄ! Εἶναι ἀδύνατον, κανένας ὠραῖος νέος βλέπων σε τόσον ὠραίαν, νὰ μὴ ἐσκέφθη νὰ σοὶ τὸ εἶπη.

Ε. (Ῥηγνυμένη εἰς γέλωτας). Ἄ! ποία ἰδέα!

Μ. Πῶς! Ποτὲ δὲν σοῦ ὠμολόγησέ τις...;

Ε. Ποτέ!

Μ. Ποτὲ, εἰς τὰ ταξιδιά σου, εἰς τὰς ἐκδρομάς σου ἀνά τὴν Νέα-Ἰόρκην, οὐδεὶς βλέπων σε μόνην δὲν σοὶ εἶπε προσβλητικὸν τινα λόγον;

Ε. Ὁ ἀνὴρ νὰ παραλείψῃ τὸ πρὸς τὴν γυναῖκα σέβας! Ἄλλὰ ὅλοι ὅσοι περνοῦν καὶ ἔχουν γυναῖκας, θυγατέρας ἢ ἀδελφὰς θὰ ἐσπευδον ὅπως τὸν τιμωρήσωσιν αὐθωρεὶ καὶ ὑπερασπισθῶσι τὴν γυναῖκα.

Μ. Θὰ ἔτρεχον ὅλοι μαζί . . . τί λέγεις;

Ε. Ἐν τούτοις ἐνθυμοῦμαι...

Μ. Ἡμῖν βεβαιωτάτη ὅτι ὑπῆχεν ἐν «ἐν τούτοις . . .»

Ε. Ἦτο εἰς τὸ μάθημα τῆς βοτανικῆς· δὲν ἦμεθα παρὰ τέσσαρες ἢ πέντε γυναῖκες μετὰ τὸν τριακοσίον ἀνδρῶν.

Μ. Καὶ τὸ ὑπόλοιπον τί ἦτο;

Ε. (γελῶσα) Ἄνδρες! . . . μήπως ὑπάρχει ἄλλο γένος ἀπὸ τὸ ἀρσενικόν καὶ τὸ θηλυκόν;

Μ. Ἐκάρησο ἐν τῷ μέσῳ τριακοσίων ἀνδρῶν;

Ε. Ἀναμφιβόλως, ἐπειδὴ ἠκούομεν τὸ αὐτὸ μάθημα. Αἴφνης, ἐνῶ ἐκράτουν σημειώσεις, βλέπω εἰς τὸ μανίκι μου, ἕνα μικρὸ μικρὸ χαρτάκι ἐν σχήματι ἐπιστολῆς.

Μ. Κανένα ραβασάκι, βέβαια.

Ε. Μάλιστα. Μέγας θόρυβος ἔγεινεν εἰς τὴν σχολήν.

Μ. Καὶ σὺ τί ἔκχμες;

Ε. Ἐγώ, ἐξηκολούθησα νὰ γράφω. Ἐπειτα, ὅταν ὁ καθηγητὴς ἐτελείωσε, ἐσήκωσα τὸ χέρι μου ἔτσι . . . καὶ τὸ ἐφύσησα ἀπὸ τὸ σημειωματάριόν μου, ὡς νὰ ἦτο κανὲν μικρὸν ζώφιον! . . . Ὅλοι τότε ἤρχισαν τὰ γέλοια, καὶ τὰ χειροκροτήματα, καὶ ὁ νέος ἠναγκάσθη νὰ ἐξέλθῃ μὲ τὸ γιούχα! . . . Νὰ ὅλη ἡ ἱστορία!

Μ. Περίφημον! Ἄλλὰ δὲν εἶναι Παρισινόν. Εἰς τοὺς Παρισίους, βλέπεις, ἢ ὑποδοχὴ τὴν ὁποίαν κάμνουσιν εἰς τὰς ὠραίας κυρίας . . .

Ε. Τί ἔχουν λοιπὸν τὸ τόσον ἐπίφοβον! Ὅλοι μὲ ὑποδέχονται μὲ ἀνοικτὰς ἀγκάλας;

Μ. Μὲ ἀνοικτὰς ἀγκάλας! Ἰσα ἴσα! . . . Οὕτω σὲ ὑποδέχονται οἱ ἄνδρες; . . . Ἄ· δὲν θὰ γλυτώσῃς! . . . Ὑπάρχει εἰς πάντα Γάλλον κᾶτι τι, τὸ ὁποῖον τοῦ λέγει: «Ὅταν ἀνὴρ τις εὐρίσκειται μόνος μετὰ μιᾶς ὠραίας γυναικὸς πτωχῆς καὶ ἐλευθέρως... δύο τινὰ πρέπει νὰ πράξῃ: πρῶτον, νὰ τακτοποιήσῃ τὴν καρδιάταν του καὶ νὰ βάλῃ τὸ χέρι εἰς τὴν χωρίστραν του καὶ δεύτερον, νὰ εἶπῃ καθ' ἑαυτὸν: «Βέβαια, τώρα πρέπει νὰ κάμωμε καὶ ὀλίγο κ ὀ ρ τ ε μὲ αὐτὴν τὴν ὠραίαν κυρίαν»

Ε. Ἄλλ' ἀπορῶ! . . . τίς σοῦ ἔμαθεν αὐτὰ τὰ μυστήρια;

Μ. Τὸ φυλακτᾶρι μου! Πάντοτε αὐτό! Ἄφου δὲν παρατηροῦσι ποτὲ μίαν ἄσχημον γυναῖκα, αὐτὴ ἔχει ὅλον τὸν καιρὸν, νὰ παρατηρῇ τοὺς ἄλλους. Αὐτὸ ἀκριβῶς ἔκχμα καὶ εἶδον . . . Ἴδου σὺ, παραδείγματος χάριν δεσποσύνη Ἑλένη Πτωχιάδου, διδασκάλισσα. Πηγαίνεις νὰ συμβουλευθῆς ἕνα δικηγόρον, ἕνα ἰατρὸν, ἕνα ἐπιστήμονα· εἰς τὴν πρώτην ἐπίσκεψίν σου, σὲ κομπλιμεντᾶρει, εἰς τὴν δευτέραν σὲ λέγει ὠραίαν καὶ εἰς τὴν τρίτην σοῦ

στέλλει ένα έρωτικό γράμμα, σέ πιάνει από την μέσην ή ρίπτεται εις τούς πόδας σου. Τοιούτοι είνε οί άνδρες.

Ε. Ναι... Οί γερότρελλοι εις τούς όποιους ούδεις δίδει προσοχήν.

Μ. Διόλου! Αύτὰ είνε έθνικὰ έθιμα! Πηγαίνεις εις έν Υπουργείον μόνη σου, εύρίσκεις εκεί διαφόρων ειδών θεσιθήρας και υπεραριθμούς, έν διαστήματι δύο ήμερών, οί υπάλληλοι σοί σφίγγουν την χείρα και ό γενικός γραμματεύς σέ ασπάζεται εις τό μέτωπον.

Ε. Πώς... με ασπάζεται ;

Μ. Εις γενικός γραμματεύς !... Βέβαια. Έπειτα σέ οδηγεί εις τόν ύπουργόν.

Ε. Πώς ; Μήπως και οί ύπουργοί ώσαύτως ;

Μ. Ω! όχι! όχι! Διαφέρουσι πολύ! Οί ύπουργοί είναι πολύ άνώτεροι τών ποταπών αύτών άδυναμιών!... Τό καθήκόν των είναι ιερόν. Τους σέβεται και σέ σέβονται!... και δέν έχεις τίποτε νά φοβηθής από αυτούς!... Άλλά, εξαίρεσει αύτών και τών βουλευτών ίσως, όλοι, γέροντες ή νέοι, ώραίοι ή άσχημοι, πλούσιοι ή πένητες, υπάλληλοι ή κτηματία, βιομήχανοι ή καλλιτέχναι, πολιται ή στρατιωτικοί, όλοι έργολάβοι, ψευδοαισθηματία... και έπαίται, διότι ζητούν πάντοτε! έργολάβοι και τοκογλύφοι, διότι δανείζουν πάντοτε βαρυτόκως και βραχυπροθέσμως... διακοσίας δραχμάς τούς εκατόν τόκον, πληρωτέας εις... Ούτε ένας δέν εύρίσκεται πού ν' αγαπά μετ' άφιλοκερδείας... ούτε λοχαγός άν ήναι!

Ε. (ταραχθεΐσα.) Λοχαγός!

Μ. Ναι! διότι, άφου μου εξέφυγε μία λέξις, πρέπει νά τό τελειώσω! Φαντάζεσαι ότι, άν ό κ. Πιτυριάδης αναβαινει με τόσην ευκινήσιαν και τόσον συχνά τὰ σκαλιὰ του τετάρτου πατώματος πού κατοικοϋμεν τό κάμνει έξ έρωτος προς την ζυλογλυπτικήν;... Ο κύριος Πιτυριάδης είναι έρωτευμένος μαζί σου!

Ε. (υπομειδιώσα.) Τό ειξεύρω πολύ καλά.

Μ. Τό ειξεύρεις;

Ε. Αναμφιβόλως. Άφου μου τό ειπε.

Μ. Και σύ;

Ε. Εγώ; τόν αγαπώ, επίσης...

Μ. Και του τό ειπες επίσης;

Ε. Αναμφιβόλως. Άφου μου τό απήτησε.

Μ. (ιδία) Έχει κάτι απαντήσεις πού σου γυρίζουν τό μυαλό!... (τῆ Έλένη) Ωμίλησας λοιπόν εις τόν πατέρα σου;

Ε. Όχι ακόμη! Τό έχω μυστικόν... Έχω τό δικαίωμα νά τό κρύψω είναι μυστικόν άλλου και δέν έχω τό δικαίωμα νά τό ειπω.

Μ. Δέν ώμίλησες προς τόν πατέρα σου περι του προς τόν κύριον Πιτυριάδην έρωτός σου;

Ε. Τί πειράζει!... θά του όμιλήσω όταν θά ήναι καιρός.

Μ. Και πότε θά ήναι καιρός;

Ε. Όταν προσδιορισθώσιν οί γάμοι μας.

Μ. (κεχηνυία) Οί γάμοι σας! Πιστεύεις ότι ό κύριος Πιτυριάδης θέλει νά σέ νυμφευθῆ;

Ε. Αναμφιβόλως!... άφου μου ειπεν ότι με αγαπά.

Μ. Έ; αυτό είναι πρωτάκουστον... Πού είναι αι άποδείξεις σας;

Ε. Όταν ένας άνθρωπος με καρδια ήπει εις μίαν κόρην: «Σέ αγαπώ!» και εκείνη τῷ άποκριθῆ «Σέ αγαπώ επίσης!» εξεμπερδευσεν! Είναι και παντρεμμένοι.

Μ. Παντρεμμένοι!... Παντρεμμένοι!... Μάλιστα. Έάν και οί δύο εκείνοι οίτινες τό ειπον ήσαν... Νομίζω ότι έρχεσαι από τόν άλλον κόσμον! Βέβαια! Πώς γίνεται λοιπόν εις την Άμερικην ό γάμος;

Ε. Άπλούστατον, όμιλοϋν εις τόν κυβερνήτην...

Μ. Ποιος είν' αυτός ό κυβερνήτης;

Ε. Είναι ό πατήρ.

Μ. Αγαπώ πολύ αύτην την λέξιν, κυβερνήτης, αυτό παριστάνει την εξουσίαν, την πειθαρχίαν...

Ε. Διόλου μάλιστα διότι δέν υπανδρεύουν τας θυγατέρας των οί γονεΐς.

Μ. Τότε, λοιπόν, ποιος τας υπανδρεύει;

Ε. Μόνοι των.

Μ. Μόνοι των; άλλ' έν τούτοις πρέπει νά ζητήσουν και την συγκατάθεσιν του κυβερνήτου.

Ε. Ω, βέβαια! έπειτα.

Μ. Έπειτα από τί; έπειτα από τόν γάμον;

Ε. (άπλούστατα). Όχι, άφου πρότερον ή νέα κάμη την εκλογήν της.

Μ. Η νέα εκλέγει;

Ε. Αυτό μοι φαίνεται ότι είναι δικαιοτάτον, διότι αύτη θά τόν πάρη.

Μ. Ναι, άλλ' ό κυβερνήτης δίδει την προΐκα.

Ε. Προΐκα;... Ποιος του ζητεί προΐκα;

Μ. Πώς, εις την Άμερικην αι νέαι;...

Ε. Εις την Άμερικην... αι νέαι δέν είναι ήναγκασμένοι ν' αγοράσωσι τόν σύζυγόν των. Εις τίμιος άνθρωπος τας εύρίσκει πάντοτε άρκετά πλουσίως πεπροικισμένας, όταν τῷ προσφέρωσι προς γάμον καρδιαν ειλικρινῆ και βίον άμωμον. Άλλ', έδω δέν ήμπορώ παρά νά γελάσω, όταν άκούω νά όμιλώσι περι γάμου!... νομίζει τις ότι είναι στό έβραιοπάζαρο!... Πάντοτε ή τεταπεινωμένη φράσις: «Πόσα έχει;» Έχει!... έχει ό,τι είναι!

Μ. Παιδί μου! Νομίζεις λοιπόν ότι ή πενία

σου δὲν θὰ ἐμποδίσῃ τὸν κύριον Πιτυριάδην.

Ε. Τί ἔχει νὰ κάμῃ ἡ πενία μου, καὶ ποῖος θὰ ἦτο ὁ σκοπός του ἐὰν δὲν ἤθελε νὰ μὲ νυμφευθῇ;

Μ. Ὁ σκοπός του; ὁ σκοπός του; καὶ ἡ μήτηρ του;

Ε. ὦ! καὶ ἡ μήτηρ του! Εἶμαι βεβχία ὅτι αὐτὸς ὁ γάμος εἶναι ἡ μόνη τῆς ἐπιθυμία.

Μ. Πῶς;

Ε. Μοῦ τὸ εἶπε χιλιετρόπως.

Μ. Σοὶ τὸ εἶπε;

Ε. Σὰν θέλεις νὰ ξέρῃς μοῦ τὸ εἶπε ὄχι μόνο μὲ λόγους, ἀλλὰ μὲ ἔργα. Διατί μὲ κρατεῖ πάντοτε εἰς τὸ σπίτι τῆς;

Μ. Διατί;

Ε. Διατί μὲ βιάζει καὶ κάθημαι πάντοτε πλησίον τοῦ υἱοῦ τῆς;

Μ. Διατί;

Ε. Διατί μοὶ λέγει πᾶν ὅ,τι ἀφορᾷ τὸν υἱὸν τῆς; . . . Μήπως τῆς ἐπιτρέπεται νὰ φέρεται κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον μετ' ἄλλης γυναικὸς παρὰ μετ' ἐκείνης τὴν ὁποίαν θέλει νὰ ὀνομάσῃ κόρην τῆς; . . . Ἀλλὰ τί ἔχεις λοιπόν, Μάρθα; . . . Τί ἔχεις . . . σὺ κλαίεις.

Μ. Μάλιστα, κλαίω! (ἐναγκαλιζομένη αὐτήν). ὦ! Ἐλένη πόσον μὲ λυπεῖς!

Ε. Ἄλλ', εἰπέ μου, λοιπόν!

Μ. (δυνατὰ καὶ ἰδιαιτέρως). Ὅχι, εἶναι ἀδύνατον! Ὅχι! Δὲν θέλω νὰ πιστεύσω! . . . Μία γυνή . . . μία μήτηρ! θὰ ἦτο φρικῶδες; Ἀλλὰ, δι' αὐτὸν, διαφέρει! . . . καὶ τὸ καθήκόν μου μοῦ ἐπιτάσσει νὰ τοῦ ἀποβάλω τὸ προσωπεῖον . . . (τῇ Ἐλένῃ) Πρέπει νὰ σὲ διαφωτίσω! . . . Ἐλένη, ὁ κύριος Πιτυριάδης δὲν θέλει νὰ σὲ συζευχθῇ! . . . Ὁ κύριος Πιτυριάδης δὲν θὰ σὲ νυμφευθῇ . . .

Ε. Ὁ κύριος Πιτυριάδης λοιπόν δὲν μὲ ἀγαπᾷ.

Μ. ὦ! Δὲν λέγω ὅτι δὲν σὲ ἀγαπᾷ . . . ἀπ' ἐναντίας; πιστεύω, ὅτι σὲ ἀγαπᾷ ὡς τρελλός.

Ε. Λοιπὸν τότε τί θέλει νὰ μὲ κάμῃ;

Μ. Τί θέλει νὰ σὲ κάμῃ! . . . ὦ! . . . Δὲν δύναμαι . . . Δὲν ὀφείλω! . . . Εἰξέυρε μόνον ὅτι οἱ ἄνδρες εἶναι ἐν γένος ἀποτρόπαιον.

